

## Field trip magazine minor disruptive events Lesbos 2017

**Citation for published version (APA):**

Hendriks, E., de Zwart, J., & Lamerigts, P. (2017). *Field trip magazine minor disruptive events Lesbos 2017*.

**Document status and date:**

Published: 01/12/2017

**Document Version:**

Publisher's PDF, also known as Version of Record (includes final page, issue and volume numbers)

**Please check the document version of this publication:**

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

**General rights**

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

[www.tue.nl/taverne](http://www.tue.nl/taverne)

**Take down policy**

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

[openaccess@tue.nl](mailto:openaccess@tue.nl)

providing details and we will investigate your claim.

# Minor

2017

*THE ARRIVAL OF REFUGEES ON  
LESBOS, GREECE*

Special:  
DISRUPTIVE  
EVENTS

REFLECTION

ON THE REFUGEE SITUATION  
IN EUROPE BY VISITING ITS BORDERS

TESTEMONIALS

FROM THE STUDENTS  
AND TEACHERS





DECAYING MYSTERIOUS BEAUTIES  
WAITING FOR A PURPOSE



STUDYTRIP, HARD LIFE IN MOLYVOS

MEETING REFUGEES ON "A BOAT"



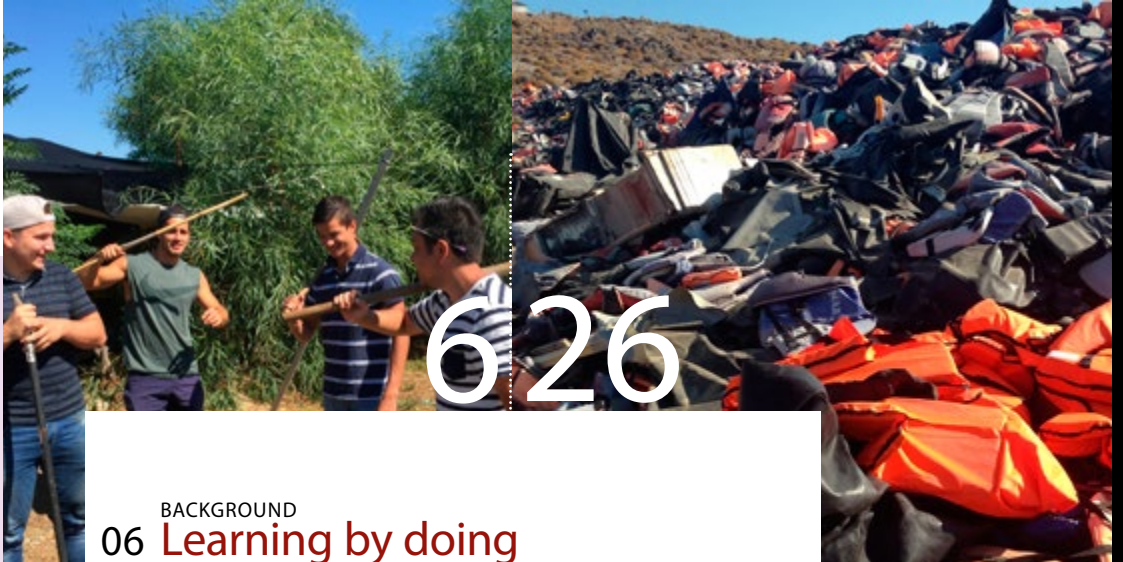
EXCELLENT DINERS AT CAPRICE  
IN SKALA KALLONI





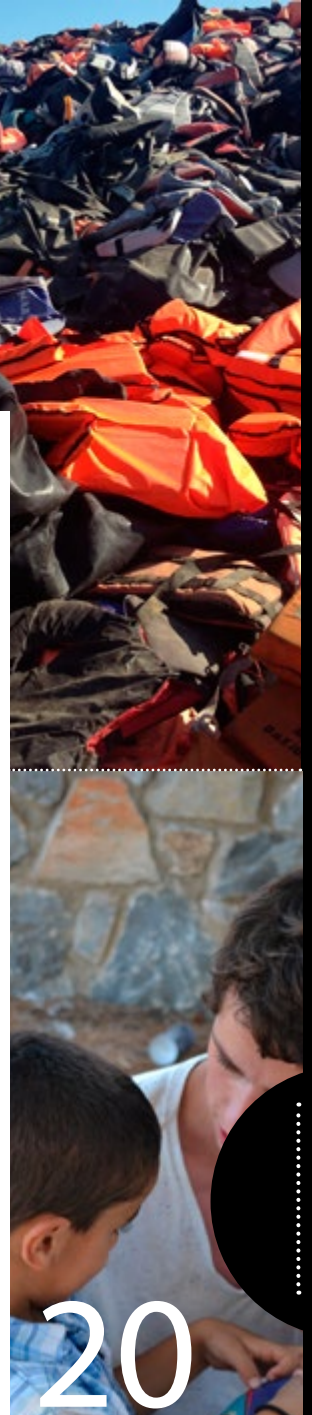
The study year has just started but we have already had an amazing experience. Just recently we started with our brand new Minor programme called Disruptive Events, crisis or challenge. In the second week of the minor we went to Lesbos to see the refugee situation on the border of Europe with our own eyes. It is crucial to have a feeling what the situation is for the host country Greece and the refugees staying there. What do we think about the situation there? What do we see in Lesbos? How can we learn from Lesbos and rethink the way we receive refugees in the Netherlands? Luckily, students all have a different background! This year we have students from communication, economy, social work, politics or security. Therefore, we have a broad scope of reflections on the situation. What does it mean for them as a professional? How can they react situations with refugees in the Netherlands, taking in account what they have learned in this multidisciplinary group? With this magazine, we hope to share our thoughts and experiences.

Eefje Hendriks  
 general editor  
 e.hendriks3@avans.nl

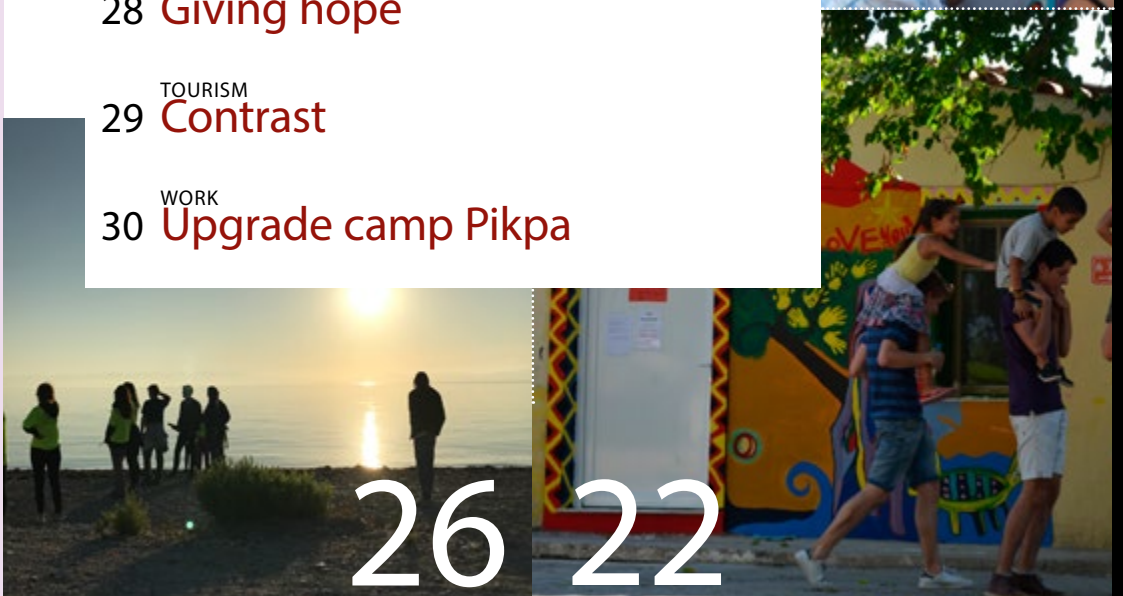


6 26

- 06 BACKGROUND **Learning by doing**
- 07 INTERNATIONAL POLICY **Refugees in Europe**
- 08 CRISIS **Opinions of the local Greek**
- 14 LESSONS LEARNED **A multidisciplinary view**
- 26 DILEMMAS **What about the EU and Turkey?**
- 20 CAMPS **Comparing two camps**
- 22 TEACHERS **Building a group**
- 26 DEBATE **Arguments for other regions**
- 28 ART **Giving hope**
- 29 TOURISM **Contrast**
- 30 WORK **Upgrade camp Pikpa**



20



26 22



# THE OPINIONS OF THE THE REFUGEE SITUATION

**G**edurende ons verblijf op Lesbos hebben we onderzoek gedaan naar de mening van lokale Grieken ten opzichte van de crisis. We hebben met diverse mensen gesproken om een beeld te krijgen van de mening onder de Grieken. Uit deze gesprekken kwamen verschillende dingen naar voren.

Er is een verdeeldheid onder de Grieken in hun reacties. Zo zijn er vanaf 2015 veel Grieken die oorspronkelijk niet uit Lesbos komen, naar het eiland gekomen om humanitaire hulp te bieden

aan de enorme stroom vluchtelingen die het eiland plotseling overspoelden. Een vrijwilliger van kamp Pikpa vertelt; "Ik voelde me verantwoordelijk om deze mensen te helpen. Ik kom zelf niet uit Lesbos maar uit Athene. Dat ik zelf niet van Lesbos kom, maakt voor mijn gevoel niet uit. Ik ben Griek, maar bovenal mens en ik kon niet toe blijven kijken hoe andere mensen lijden. Ik moest iets doen. Ik ben naar het eiland gekomen en vrijwilligerswerk gaan doen." Na twee jaar vrijwilligerswerk keerde hij kort terug naar huis, waar hij verontwaardigde reacties uit zijn omgeving kreeg. "Veel mensen zijn boos. Door de crisis zijn er weinig banen, er is geen geld, mensen hebben het moeilijk. Zij denken

dat vluchtelingen hierheen komen om onze banen in te pikken en ons geld op te maken. Gelukkig denkt niet iedereen er zo over en zijn er mensen zoals ik, maar het is wel moeilijk. Daarom maak ik het tot mijn missie om zo veel mogelijk over mijn werk en de situatie te praten, zodat mensen een beter beeld krijgen."

Niet alleen kwamen er Grieken van het vasteland naar Lesbos, ook vanuit het buitenland keerden geëmigreerde Grieken terug om hun steentje bij te dragen. Met een enorme gedrevenheid zijn organisaties zoals L.A.T.R.A. opgericht, om door middel van expertise het verschil te kunnen maken in de opvang en



# THE LOCAL GREEK ABOUT REFUGEE SITUATION IN THEIR COUNTRY

CRISIS

TEXT AMY FLIKWEERT, LAUREN LEMMEN & ROBIN DERKS PHOTOGRAPHY EVI

ondersteuning van vluchtelingen. "Een society vol met mensen die pijn lijden, honger hebben, ziek zijn, ongelukkig zijn.. dat kan je geen gezonde of goede gemeenschap noemen. Het is de plicht van deze gemeenschap om deze mensen te helpen," vertelt een mede oprichter van L.A.T.R.A. "Mensen komen uit een afschuwelijke situatie en worden hier in een eveneens traumatische omgeving geplaatst. De wereld reageert verbolgen als er incidenten als vechtpartijen uitbreken, als het bewijs dat vluchtelingen niet deugen. Naar mijn mening worden deze mensen door ons toedoen gedreven tot zulke daden. De waardigheid wordt hen afgenomen." Beide oprichters geven aan hoe belangrijk het is

dat er over Lesvos gesproken blijft worden. "De wereld denkt dat de crisis voorbij is. De media hoor je er bijna niet meer over. Wat mensen niet weten, is dat er nog wekelijks honderden mensen aankomen."

Een hotelmedewerker vertelt "Grieken zijn helemaal niet gesteld op vreemdelingen. Hier moeten ze niks van hebben." Er wordt al onderscheid gemaakt of je van het vasteland komt of van een eiland. "Als je van het vasteland komt, moeten ze je op de eilanden niet. Dan ben je niet van hier. Als dit al zo is bij Grieken onderling, dan kun je je wel voorstellen hoe mensen denken over de vluchtelingen. Mensen zijn bang voor

alles wat anders is. Het verbaast me hoeveel vrijwilligers er over heel de wereld naar Lesvos komen om te helpen, terwijl het merendeel van de Griekse bevolking wegkijkt."

Dit beeld lijkt bevestigd te worden door zijn collega. Zo vertelt ze dat "het nu klaar moet zijn, Griekenland heeft er genoeg van!". Als haar wordt gevraagd wat er precies klaar moet zijn, en wat datgene is waar Griekenland genoeg van heeft, blijft het stil. Het antwoord blijft ze ons tot op heden verschuldigd.

# Teamfoto









# 'Waarom verplaatsen we de vluchtelingen niet direct naar Nederland?'

**O**p de vraag waarom de vluchtelingen uit de opvangkampen op Lesbos niet direct naar Nederland verplaatst worden, moet er gekeken worden naar zowel praktische als politieke afwegingen en keuzes die worden gemaakt. Het is goed om eerst het onderscheid te benoemen tussen asielzoekers en vluchtelingen. Een asielzoeker zit nog in zijn/haar procedure en er is nog geen beslissing genomen.

Als een asielaanvraag positief wordt beoordeeld, wordt diegene erkend vluchteling zoals gedefinieerd in het VN Vluchtelingenverdrag. Daarmee weet je dat iemand op de vlucht is voor oorlog, geweld of anderzijds gevaar loopt als hij/zij terug zou keren naar het land van vertrek. Als vluchteling mag je ook (in ieder geval voorlopig) in een land blijven.

## Het recht om vluchteling te zijn

Met betrekking tot de vraag: allereerst is het zo dat, volgens het VN Vluchtelingenverdrag, iedereen recht heeft om asiel aan te vragen. De zogenoemde 'Dublin Regulation', van toepassing in Europa, bepaalt dat iedere asielzoeker asiel aan moet vragen in het land waar hij/zij het eerste voet aan wal of grond zet. Dit betekent in de praktijk dat landen als Italië en Griekenland onevenredig veel asielzoekers hebben. In 2015 en 2016 kwamen er zo veel asielzoekers aan, dat de EU besloot om - op basis van een herverdelingssysteem gebaseerd op onder meer inkomen, oppervlakte en aantal inwoners van een land - een verdeling te maken over Europa. Nederland behoort, met betrekking tot deze herverdeling, nog steeds tot een van de koplopers. Maar het gaat moeizaam en langzaam. Dit komt deels doordat de screening niet goed genoeg gaat. Voordat een asielzoeker naar een ander land, bv Nederland, kan komen, is het nodig om te weten wie hij of zij is en of ze in aanmerking komen voor asiel. Onder meer om uit te sluiten dat er bijvoorbeeld mensen met terroristische motieven in de asielstroom verdwijnen. Maar ook om gezinnen bij elkaar te houden, of juist te herenigen. Dit registratie proces gaat lang niet overal goed. Met als gevolg dat asielzoekers maanden - en soms zelfs jaren - vast zitten op de eilanden.

Niet iedereen die op de eilanden zit zal een vluchtelingenstatus krijgen, bijvoorbeeld omdat het land waar zij vandaan komen veilig is en ze daar meer kans hebben dan een leven lang in de illegaliteit leven in Europa. Deze mensen moeten worden begeleid bij het teruggaan, maar ook dat vergt een werkend asiel systeem. Ondanks geld en menskracht uit de EU, lijkt Griekenland (en dus de EU) daar niet in te slagen.

## Politieke verschillen

Naast bovenstaande praktische problemen, is het hele vluchtelingenvraagstuk natuurlijk politiek gekleurd. Er waait een rechtse wind door Europa, met als gevolg dat veel landen protectionistisch te werk gaan. Wat betekent dat ze hun eigen land willen beschermen en zo min mogelijk nieuwkomers op willen nemen. Ook hierin is Nederland een van de ruimhartige landen (sommige weigeren überhaupt asielzoekers op te nemen); maar ook dat is natuurlijk relatief. De situatie zou kunnen verbeteren als alle EU landen inzien dat het wel degelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid is om asielzoekers menswaardige opvang te bieden en de procedures te versnellen (dus opnemen van vluchtelingen en eerlijke verspreiden over Europa, en snel helpen met terugkeren voor hen die niet in Europa kunnen blijven). Hier ligt een belangrijke taak bij de politiek.

Het is dus een combinatie van enerzijds praktische en juridische bezwaren - een land moet weten wie er naar binnen komt en vervolgens overgaan tot actie - en politieke keuzes.



# A MODEST MEDITATION

Impressive it was, the field trip to Lesbos. Now, a few weeks after we returned to The Netherlands I find the opportunity from time to time to reflect upon this great experience. Although there are many things to reflect upon, the one I chose for this short piece is the concept of the border.

The nightshift on the beach was a calm and silent one. No wind, no boats and the Turkish coast sparkled friendly on the opposite shore. There is a border somewhere in between these shores. A border that simultaneously includes and excludes. That's a common characteristic of all borders. Borders ruthlessly discriminate between what is on one side of them from what is on the other.

Many Turkish tourists came to Lesbos while we were there. They could cross the geographical border, because another border was set: one between those who may and those who may not move freely from one place to another. There is a border that discriminates between tourists and refugees. A border that makes that we welcome one stranger with kind regards and another with a direct trip to a concentration camp.

Then there is a border between refugees who rightfully seek asylum and those who are 'just' fleeing for economic reasons. These borders have one thing in common: not only do they divide people in different groups, borders also tend to create categories that obscure the sight at individual human beings and their unique stories.

Borders include and exclude. They are a statement of whom we accept among us and who we reject. The moment of creation, which can be by simply proclaiming that this or that group of refugees are 'just' economic refugees or, 'they' are a threat to 'our' culture or 'our' children, is in itself an act which contains an element of violence. In the vocabulary of the philosopher Austen a proclamation like 'they are a threat to our culture' is a performative speech act. It is not just a phrase, but it cuts through a population, separating people who are considered harmless from those who are considered to be a threat. But their most violent and grim potential lies in the capacity of borders to make individuals invisible behind cold and objective criteria. When individuals are categorized, they disappear behind a veil of criteria that make up the specific category. These categories may be necessary to manage the chaos of a disruptive event, they also make it easier to stay far away from feelings of empathy.

The field to Lesbos was an impressive one. I was moved by both the participants and the people we met at Pikpa camp. At the same time I experienced how there are such things as borders between us and how difficult it can be to reach out beyond them. Nevertheless, the simple fact that there are people trying to do so makes me feel optimistic.

by Dr. Joop de Zwart



# IN LESBOS I HAVE LEARNED THAT....



NIKKI PLANTINGA  
student KOM Zwolle

Working in a refugee camp, well that was something I thought I never would do. But it happened and the experience was special. Being there and seeing the condition in the camp, although the camp was not bad, the conditions were far from ideal. I cannot imagine to live there for several years without knowing the future. The children there have had terrible experiences in live, yet they are playing their like nothing happened.

JIMMY VAN RIJEN  
student Integral security Breda

Tijdens het vrijwilligerswerk op kamp Pikpa heb ik mij bezig gehouden met verschillende taken op het kamp. De eerste dag op het kamp heb ik mij, samen met een aantal andere collegastudenten en begeleiders, gericht op het afbreken van tenten op het kamp die hersteld moesten worden.

De volgende dag heb ik samen met een klein groepje medestudenten in het warehouse van de kledingwinkel geholpen. Deze opslag was door alle donaties enorm onoverzichtelijk geworden, alle donaties kwamen binnen in zakken of dozen en waren niet gesorteerd. Aan ons de taak om deze dozen en zakken te gaan sorteren en op een duidelijke manier te labelen, op deze



manier konden de vrijwilligers van de winkel makkelijk kleding vinden.

De derde, en helaas laatste dag, heb ik geholpen bij het maken van een frame waar de bewoners en vrijwilligers tomaten in kunnen laten groeien. Op deze manier kunnen ze ook een enigszins zelfvoorzienend worden in het kamp.

Verder heb ik mij dagelijks ook bezig gehouden met de kinderen op het kamp, deze vonden het leuk om met ons, de groep studenten, te spelen. Het was voornamelijk het spelen met water en elkaar natgooien, dat vonden de kinderen daar helemaal geweldig!

Ik vond het een hele mooie ervaring om op kamp Pikpa te mogen helpen en ik ben blij dat ik dit heb mogen meemaken!

The minor Disruptive Events is open to students with different study backgrounds and experiences. What have they learned in Lesbos?

JELLE TUIJT

student Bedrijfseconomie (vertaling?)

In Lesbos we were able to get a better idea of what life was like for the refugees. It was quite amazing to see how happy all the children were who lived in the camps. I was also surprised by how much the staff at the camp tried to give the refugees the feeling that could live normal lives.



LAUREN LEMMEN

student communication Den Bosch

Wanneer vrienden en familie aan mij vragen wat ik van de reis naar Lesbos vond, vat ik het samen in één woord: indrukwekkend. De vluchtelingen die ik ontmoet en geholpen heb bij kamp Pikpa hebben een plekje in mijn hart veroverd. Ik vond het dan ook erg moeilijk om hen daar in de slechte situatie achter te laten. Thuis heb ik dit omgezet in iets positiefs: ik wil de vluchtelingen met mijn eigen specialisme, namelijk communicatie, gaan helpen.





# The EU - Turkey a



# agreement

What is the agreement between the European Union and Turkey concerning the sheltering of refugees?





# ‘Wat is de vluchtelingen deal tussen de EU en Turkije?’



TEXT ALEX VAN BOVEN, JORDI LEIJSSSEN, JORDY ENGELEN, PHOTOGRAPHY EEFJE HENDRIKS

**D**e Europese Unie heeft in 2016 een overeenkomst met Turkije bereikt over de opvang van migranten, vluchtelingen en asielzoekers. Deze afspraak is gemaakt met Turkije vanwege het feit dat veruit de meeste vluchtelingen via Turkije de Europese Unie binnenkomen. In de deal is opgenomen dat Turkije meer migranten, vluchtelingen en asielzoekers opneemt en daarbij ook beter de grenzen bewaakt. Daar staat tegenover dat Turkije extra financiële steun van de Europese Unie krijgt. Verder zijn er nog afspraken gemaakt over de afschaffing van de visumplicht voor de Turken die naar de EU reizen. (Europa-nu, 2017)

**D**e effecten van de deal op het Griekse eiland Lesbos: Volgens de Griek die ons onder zijn hoede had, zijn de effecten van de EU – Turkije deal op Lesbos duidelijk merkbaar. Door de deal zijn er minder vluchtelingen die de oversteek met een bootje naar Lesbos maken. Een voordeel zou je zeggen. Echter, merkte je aan meerdere vrijwilligers op het vluchtelingenkamp, dat er een groot nadeel aan kleeft. Er werd verteld dat de situatie in Turkse vluchtelingenkampen slecht en soms zelfs inhumaan is. Dit werd bevestigd door een van de vluchtelingen op het vluchtelingenkamp, waar wij gedurende drie dagen vrijwilligerswerk hebben uitgevoerd. Voorbeelden van situaties in de kampen die genoemd werden, zijn het invorderen en

vernietigen van personalia documentatie, mishandelingen, weinig water en eten, geen goede hygiëne op de kampen en ga zo maar door. Er zijn zelfs vrijwilligers die nog niet eens over de situatie in Turkije willen praten. Dit zegt eigenlijk al genoeg.

**W**at vinden wij ervan: Wij begrijpen dat de EU iets wil doen aan de vluchtelingencrisis én dat Turkije hierbij een belangrijke actor/factor is. Echter, denken wij niet dat de huidige deal een oplossing is waarmee het probleem wordt opgelost en bovendien een inhumane situatie creëert. Er zijn meerdere mensenrechtenorganisaties die al vaker aan de bel hebben geluid over de situatie in de Turkse vluchtelingenkampen. Het is onbegrijpelijk dat de EU hier niet adequaat op reageert. Van Europese politici mag verwacht worden dat zij rekening houden met mensenrechten bij het sluiten van een dergelijke deal. Dit is helaas niet in deze deal opgenomen, waardoor Turkije zich enkel hoeft te houden aan de afspraken om meer migranten op te nemen en de grenzen beter te bewaken. Zij hebben dus geen plicht bij de humane opvang van migranten. In onze ogen een groot falen van de Europese Unie. Graag voegen wij een citaat toe, welke tijdens onze trip op Lesbos tot onze oren is gekomen: “Als het ware koopt de Europese Unie hun probleem af bij Turkije”. Hoewel wij voorstanders zijn van de Europese Unie, voelden wij ons voor het eerst slecht als Europeanen dat wij dergelijke omstandighe-

den, welke voortgekomen zijn uit een deal die gesloten is door de EU zelf, toestaan. Daarnaast heeft Turkije een machtspositie gekregen door deze deal, die als een internationaal politiek pressiemiddel ingezet kan worden. Als er wel voorwaarden gesteld werden aan de humanitaire opvang, dan zou hier op gecontroleerd kunnen worden en zou de machtspositie van Turkije in de deal een stuk minder groot zijn.

**I**eder mens verdient dezelfde rechten als eenieder in de EU. Het leidt bij ons tot onbegrip en frustratie dat dergelijke situaties in deze tijd nog voor kunnen komen en dat de politiek faalt om stil te staan bij mensenrechten bij het sluiten van een dergelijke deal...







# 'THE DIFFERENCES BETWEEN CAMP MORIA AND CAMP PIKPA'

TEXT NOUD DRISSEN, STAN QUAEDVLIEG, MARLON VAN DEN OORD  
PHOTOGRAPHY EVI

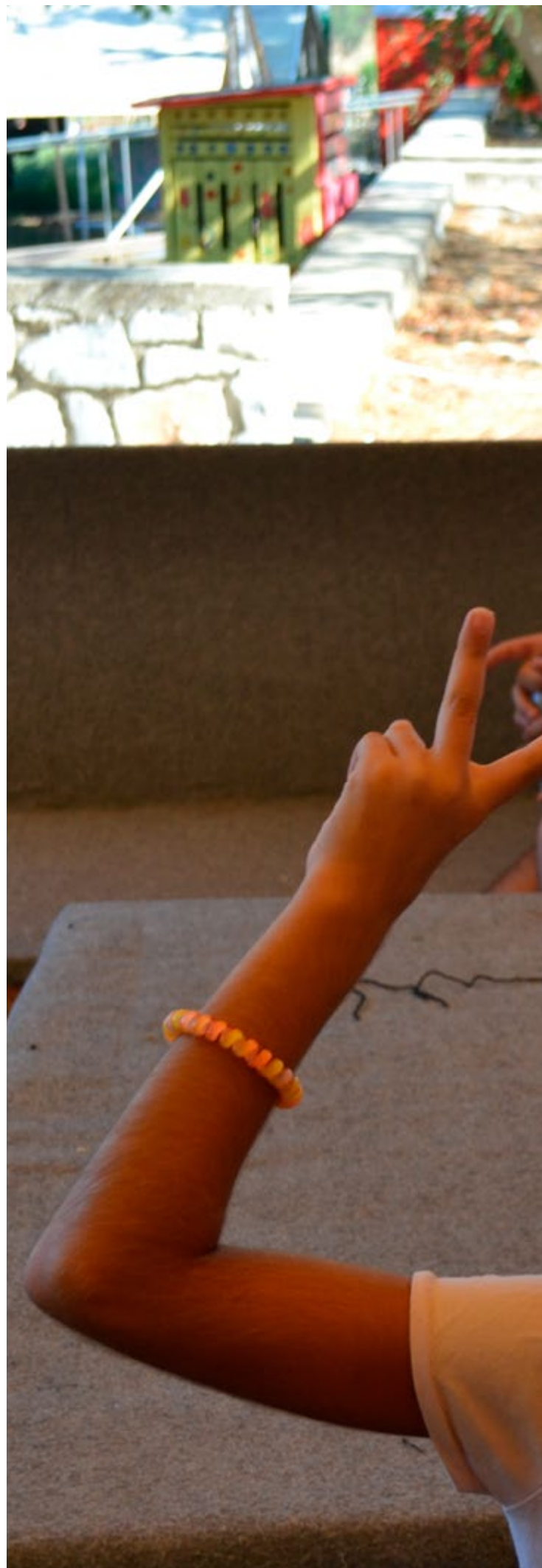
Deze vergelijking hebben we kunnen trekken na een bezoek aan beide kampen. Bij kamp Moria hebben we echter maar een korte indruk gehad omdat we daar maar enkele uren waren in tegenstelling tot kamp Pikpa, waar we 3 dagen gewerkt hadden.

Kamp Moria was een kamp wat voor ons in eerste oogopslag leek op een overvolle gevangenis. Rondom stonden hoge hekken met prikkeldraad en ook militairen waren in grote getalen aanwezig. Dit werd ook bevestigd door Ares, die ons vertelde dat er in het kamp plek was voor 2.000 mensen terwijl er momenteel al 4.000 verbleven. In het kamp verbleven zowel mannen als vrouwen en kinderen maar voor zover wij konden zien waren het vooral mannen die de boventoon voerden. Via de paden waar wij konden lopen zagen we zoals gezegd hoge hekken. In veel van deze hekken zaten gaten waardoor kampbewoners (vrijwel alleen mannen) naar buiten gingen. De meesten buiten het hekwerk waren constant bezig met hun telefoon. Wat ons in eerste instantie nog meer opviel was dat alle bewoners, gelet op huidskleur, door elkaar heen zaten. Er vond ogenschijnlijk geen scheiding van groepen of personen plaats. Verder waren er enkele tenten buiten de hekwerken. Deze tenten vielen onder de verantwoordelijkheid van het Rode Kruis, waarom en wie daar verbleven werd niet duidelijk.

Kamp Pikpa gaf ons als eerste indruk juist het gevoel van een schoolkamp of buitenschoolse opvang. Er waren verschillende houten huisjes, tenten, een speeltuin, een 'dome' voor allerlei activiteiten en kleurschilderingen op de muur. Bij binnenkomst kregen we een rondleiding, gegeven door Rachel, en ontdekte we dat ergr een grote keuken was maar ook een toiletgebouw, 'sheds' met gereedschap en een speelhuis/plein voor de kinderen. De eerste indruk was zoals gezegd positief met een redelijk optimistische sfeer, al kwam dat vooral door het contact met de vrijwilligers die we als eerste ontmoetten. Een paar uur verder deed zich echter een voorval voor waarbij een man, die psychisch niet in orde was, zichzelf probeerde op te hangen in de speeltuin waar kinderen spelen. We kunnen wel zeggen dat dit bij iedereen toch wel het gevoel opriep dat niet alles is zoals het lijkt. De kampbewoners van Pikpa waren redelijk gesloten, op enkele na. Sommige waren wel bereid om met je te praten en te helpen maar het merendeel bleef toch op afstand zonder enig contact. Waar wij de laatste dag ook achter kwamen is dat er hier wel een scheiding van groepen/personen plaats vindt. Vlak naast de ingang van het kamp stonden enkele afgezonderde tenten waarin Afrikaanse mensen/groepen verbleven. De houten huisjes en enkele tenten verderop werden vooral bewoond door mensen uit het Midden-Oosten.

Na een dag of twee merkte iedereen dat vooral de kinderen ook wat losser werden in de omgang. Ze wilden allemaal volop spelen en sommige hielpen ook met klusjes in de tuin en het speelhuis.

Al met al is met zekerheid te zeggen dat het in beide kampen niet uit te houden is voor een lange tijd. Dat komt vooral door het gebrek aan vastigheid en weten waar je aan toe bent of naar toe gaat. Niets is daar zeker en men is vooral afhankelijk van vrijwilligers en andere organisaties. Als wij dan toch moesten kiezen dan zou kamp Pikpa met grote afstand de voorkeur krijgen.







CAMPS



“it seems that we solved the problem “



# INFORMALLY GETTING TO KNOW STUDENTS, TEACHERS AND RE

TEXT PE LAMERIGHTS PHOTOGRAPHY EVI

When I visited the refugee camps on Lesbos I felt a little bit ashamed to be a European citizen specially when I saw the way the refugees in the camp Moria were treated. On the other hand, I was relieved and regained my trust in humanity when I visited the camp Pikpa.

It was amazing to see and experience the commitment that the students and volunteers from all over the world showed in the way they interacted with the residents – refugees living in Pikpa are called residents – and how they took responsibility to make their staying a worthwhile investment.

In the last years, more than a million people arrived in Europe in need of our help, and our response, has been in a lot of ways terrible. There are so many contradictions. We mourn the tragic death of two-year-old Alan Kurdi, on the other hand, more than 200 children drowned without us noticing. We have international treaties that recognize that refugees are a shared responsibility, nonetheless, we are arguing about how many refugees each country should take. We reject the existence of human

smugglers, however, we block the routes to seek asylum in Europe. We proclaim our liberal values, on the contrary we detain asylum seekers, we separate children from their families, and even sometimes we take property from refugees when they arrive. We call it a migration crisis, a better name would be a humanitarian crisis.

I live in the Netherlands in a town called Den Bosch, the city where the painter Hieronymus Bosch was born. What is interesting about him in relation to the migrant crisis is that a lot of his paintings remind me of the crisis. For example his famous painting, "The Garden of Earthly Delights". It is a triptych painting, a panel painting consisting of three panels. The left panel shows a scene from the paradise of the Garden of Eden in the moment when God presents Eve to Adam. Earth is looking still peaceful and ok. The central panel shows "The Garden of Earthly Delights", life in Europe according to most refugees. The right panel represents Hell, a symbolic illustration of the places where refugees were trying to escape from. During my stay on Lesbos I found myself in both worlds: The Garden of Earthly Delights and Hell. Every day we travelled from the camp back to



# HOW REFUGEES

the hotel. There are so many contradictions between life in the camp and life in the hotel with a swimming pool, cool beverages, clean toilets and a private room.

Last year the Dutch Minister of asylum seeking proclaimed, with a certain proudness, that there are at least 15.000 empty beds in asylum centers. He said and I quote "it seems that we solved the problem ". But we didn't solve the problem, we just closed the borders and are looking away. In this moment there are about 45.000 refugees in Greece. What I learned during my visit on Lesbos is that Greece isn't able to take care of that amount of refugees. The circumstances in which they are – although volunteers a working hard to change it - living are inhumane. From my point of view we have moral duty to help them and Greece to change these circumstances. Stop the political negotiations, act, take responsibility and start providing houses, allow them to get a paid work, receive education, to get reunified ... give them their live back.



## TEACHER

Eefje Hendriks

Age: 30 year

Years working for Avans: 2014 - 2017

Academy: Avans Build Environment and Infrastructure

Favorite subjects to teach: Graduation studio Borderless Engineering and the Minor Disruptive Events

What motivated you to organise this studytrip?

I wanted to share the experience of volunteering in a refugee camp with the students so that they are able to make more informed decisions in their daily practice. My own research is about disaster situations and I was interested to see how my knowledge differs from the reality in Lesbos.

What impressed you most about the studytrip?

I have visited and worked in a variety of informal settlements and am familiar with rough living conditions. I was wondering how the situation would have impact on the students. I was incredibly impressed about the attitude of the students. We were lucky to have such a pro-active and thoughtful group with us. I was amazed about the prior experience of the students working with refugees and in emergency situations at such a young age. We also had some interesting conversations during the study trip.

You were involved in the initiation of this minor. Can you tell me why you were motivated to contribute?

The topic of disruptive events like the refugee situation in Europe or a natural disaster are normally not part of our curriculum. However, in case of such a disruptive event we are asked to collaborate immediately with different disciplines and come to a sustainable solution that works for all parties on the long term. This is very complex for young professionals and we want to develop the needed skills at our University of Applied Sciences. It becomes especially challenging with students from other cultures and background working together.



# THE JOURNEY OF



## JOOP DE ZWART

Joop lectures Ethics in the Minor Disruptive Events and joined the studytrip to share the experience with the students. Joop is a doctor in philosophy and business strategy and also lectures at the Avans Academy of the Built Environment and Infrastructure.

'the engagement of the students,  
in many different ways, impressed me'

Age: 45

Years working for Avans: 1999 - now  
Academy for the Built Environment.

Favo subjects: Philosophy, ethics, management.

What motivated you for the field trip:

the effect of actually being near the border of fortress Europe, giving students (and myself) the opportunity to personally witness and experience the 'refugee crisis', not merely as an abstract 'thing', but as a part of everyday life of actual people.

What impressed you most:

As a teacher, the engagement of the students, in many different ways, impressed me. As a person, the great Syrian girl, who dreams about becoming a doctor moved me deeply.

Why did I get involved in the initiative:

In 2015, I was one of the many colleagues who felt that we should do 'something'. The development of this minor especially attracted me, because it is something that fits best with what we are: a university of applied science.

This was the first time I visited a refugee camp. Normally I am a very engaged person, but always slightly from a distance. I care, but at the same time I'm reluctant to step forward and act. This field trip gave me an opportunity to step out of my comfort zone and participate in this impressive experience. I'm grateful that I had the opportunity to accompany this fantastic group of students and colleagues.

'You are here for three days and just leave - the residents stay for maybe three years'

TEXT SKIP ANKER, DUNJA BATTUUY, NIKKI PLATINGA, ROBERT BRESSERS PHOTOGRAPHY EVI

## *Ervaringen en impact van kamp Pikpa*

Op maandag 4 september zijn Skip, Dunja, Nikki en Robert voor het eerst op het vluchtelingenkamp Pikpa aangekomen op Lesbos. Hier hebben zij direct verschillende indrukken opgedaan over hoe slecht de hygiëne gesteld is op het kamp en de schuwheid van de kampbewoners. Het doel van de reis was: het ervaren van de vluchtelingencrisis ter plaatse en een beter beeld krijgen van de mensen achter de cijfers. De beelden op tv en het geluid via de radio hebben ons allen een beeld gegeven van zinkende bootjes en armbachtelijke omstandigheden in de kampen waar de vluchtelingen zich begeven. Zo vertelde Dunja, na de eerste indrukken van het kamp, "Onze verwachtingen van de situatie komen overeen met alles wat we gezien hebben maar dan erger". Hoewel dit de eerste indruk was, waren er na een dag vrijwilligerswerk ook lichtpunten te bespeuren. Zo vertelde Skip later op de dag: "Bij aankomst waren wij positief


verrast door de sfeer en de omgeving. Het leek op een heuze verbetering in vergelijking met Moria". Waarmee hij doelde op een slechte - maar verbeterde situatie - dan die we eerder op deze studiereis aantroffen bij kamp Moria.

In de drie dagen dat wij aanwezig waren in het Pikpka kamp heeft de groep meerdere emoties ervaren. De bewoners leken meer vrijheid te hebben en in betere omstandigheden te wonen. Na een paar dagen werken, zijn er verschillende gevoelens voortgekomen uit het vrijwilligerswerk. Het was erg overweldigend voor de meesten. Zo vertelde Nikki: "Op het ene moment waren we aan het spelen met kinderen en op het andere moment was er een verwarde man die zichzelf van het leven wilde beroven". Hierdoor realiseerde de groep dat hoewel de omgeving beter was dan in Moria, men nogsteeds met trauma's en veel verdriet rondliep.

De situatie waarin veel vluchtelingen leven is toch verbazend. De levensomstandigheden, meegenomen trauma's en gepaarde

onzekerheid van de vluchtelingen zorgden voor een gevoel van machteloosheid bij de groep. Zo vertelde Robert het volgende: "De bewoners van de kampen verblijven daar terwijl ze wachten op de beslissing op hun asielprocedure, waardoor er weinig binding is met het kamp. Wij als studenten, kunnen op geen enkele manier helpen met het versnellen van deze procedure waardoor ons gevoel van machteloosheid enkel versterkt wordt". De groep heeft geprobeerd om het meeste uit de drie dagen te halen die ze hadden. Dunja stelde: "Je bent er voor drie dagen en vertrekt weer. De bewoners blijven er voor drie jaren". Deze realisatie bracht veel teweeg onder de groep en gaf een gemengd gevoel bij het verlaten van kamp Pikpa na drie dagen. Het werk gaf de groep weliswaar voldoening maar voelde als een druppel op een gloeiende plaat. Op velen heeft het bezoek een grote impact gemaakt waardoor onder meer Skip en Robert hebben besloten om volgend jaar voor een langere periode terug te keren naar het kamp. De groep is tenslotte erg dankbaar dat zij iets hebben kunnen betekenen voor het kamp.





At the "lifejacket graveyard", life jackets are collected to be recycled. A lot of life jackets have already been taken away but still an impressive amount of life jackets is piled up here.

TEXT NIELS VAN HOUTUM, SEM-CHAVEZ CORNELISSEN, KEVIN WEERWIND PHOTOGRAPHY EEFJE HENDRIKS



# ‘Opvang in de Regio, is dat een goed idee?’



Lesbos is een Grieks eiland met nog geen 100.000 inwoners wat vlak voor de kust van Turkije ligt. Lesbos ligt op één punt slechts 12 km van Turkije vandaan. Sinds 2015 is Lesbos één van de grootste toevoer eilanden geweest voor vluchtelingen en migranten om vanaf het Midden-Oosten, Azië en Afrika Europa binnen te komen. Momenteel verblijven er ongeveer 8.000 vluchtelingen en migranten, verspreid over 4 kampen. Het grootste kamp is Moria en ligt nabij de hoofdstad Mytilini.

De stroom van mensen naar Lesbos is sterk afgenomen dit jaar, echter blijven er nog dagelijks boten aankomen vanaf Turkije. De omstandigheden in de kampen zijn slecht en de mate van veiligheid is zeer laag. Er zitten veel mensen van verschillende culturen en etniciteit gemixt op een kleine stukje grondgebied. De criminaliteit en het drugsgebruik in de grote kampen is hoog. De conclusie die we hieruit kunnen trekken is dat dit niet de manier is om die mensen te helpen.

De stelling van dit stuk is ‘mensen zouden zoveel mogelijk opgevangen moeten worden in de regio’. Met de regio wordt bedoeld; nabijgelegen landen. Er zijn meerdere argumenten om deze stelling te verdedigen. Opgesomd wordt dit:

- Het opvangen in de regio is tot wel 30x goedkoper dan hier in Europa, dit houdt in dat je ofwel goedkoper uit bent, of meer mensen kan helpen van hetzelfde geld.
- Je voorkomt dat mensen de gevaarlijke overtocht gaan maken. Naar schatting zijn er al meer dan 10.000 mensen verdronken in de Middellandse – Egeïsche zee.
- Mensenhandelaren verdienen ontzettend veel geld met het smokkelen van mensen naar Europa. Vluchtende mensen betalen enorm veel geld voor een zeer gevaarlijke reis.
- Door mensen uitsluitend in Europa te helpen ontnem je de groep die het meeste hulp nodig heeft van goede hulp. Kinderen, bejaarden, armen, gehandicapten zijn niet in staat de gevaarlijke en dure tocht te maken.
- De cultuur wijkt sterk af van de Westerse beschaving. Nabijgelegen landen zijn een stuk beter in staat om mensen in hun behoefte te voorzien dan een Westers land. Daarnaast zal integratie daar makkelijker zijn.
- Wanneer mensen in de regio zijn opgevangen is de terugkeer naar eigen land een stuk makkelijker en goedkoper.
- De ruimte in Europa is zeer beperkt. De bevolkingsdichtheid is een stuk hoger dan in Afrika en het Midden-Oosten.

Opvang in de regio heeft veel voordelen wanneer je het vergelijkt met opvang in Europa. Een tegenargument zou kunnen zijn dat ook de omliggende landen niet veilig zijn of dat die landen niet in staat zijn om hulp te bieden. De Westerse landen kunnen uiteraard helpen in het faciliteren van de kampen op niet Europees grondgebied. Omdat de opvang daar goedkoper zal zijn kunnen er echte professionals overgebracht worden die het land helpen bij de opvang.

Een tweede tegenargument zou kunnen zijn dat er gezorgd kan worden voor veilig transport naar Europa. Het probleem met dit veilige transport is dat je de drempel verlaagt voor mensen om naar Europa te komen. Gratis en veilig transport naar Europa zal voor een enorme aanzuigende werking zorgen. Dit is zowel voor Europa als voor de betreffende landen niet goed. Het zijn vaak de jonge mannen die het huis verlaten op zoek naar een beter leven. De families worden uit elkaar gedreven en het land mist zijn jonge fitte arbeiders die hard nodig zijn om het land op te bouwen.

Nederlanders staan aan de top van de welvaart in deze wereld. Het geeft een goed gevoel om mensen die het minder goed hebben dan jij te helpen, maar waar help je ze nou echt mee?





## 'ART HAS THE PURPOSE OF GIVING HOPE TO THE PEOPLE IN THE CAMP'

Three students;  
Pim Delfos,  
Bram Elbers,  
Jimmy van Rijen,  
have analysed the  
art within refugee  
camp Pikpa.

Tijdens ons bezoek in kamp Pikpa in Lesbos zagen we veel verschillende soorten kunst op allerlei gebouwen. Het was als bezoeker lastig om te zien wat de betekenis achter deze muurkunsten was. Er waren wel projecten waar een stuk tekst bij stond waardoor de betekenis wel was te achterhalen maar vele hadden een diepere betekenis. Om achter deze betekenissen te komen zijn we met Rachel aan de praat gegaan en heeft zij wat meer informatie over de verschillende soorten kunst gegeven en de achtergrond erachter.

Wat ons als groep opviel was dat er verschillende soorten stijlen waren gebruikt. We gingen er van uit dat er door verschillende artiesten muurschilderijen waren aangebracht binnen het kamp. Zo zag je ook veel kinderhanden tussen de muurschilderijen met hun namen erbij. Uit de verhalen van Rachel bleek dit te kloppen, sommige stukken waren door kunstenaars gemaakt die in het kamp wonen of woonden en sommige waren gedaan door mensen van buitenaf. Vaak hadden ze hier in een bepaalde manier de kinderen bij betrokken.

Eén van de belangrijke dingen met betrekking tot de kunst was dat er geen politieke uitspraken bij stonden. Dit om zo de vrede te bewaren binnen het kamp. Ze wilden geen opstootspakende leuzen die voor verschillende bewoners beledigend of confronterend zouden kunnen zijn. Om dit te kunnen verzekeren worden alle kunstprojecten eerst langs Rachel gescreent om zo geen 'foute' teksten

op de muren te laten schilderen. De stukken kunst waren vooral gericht op een positieve vibe, met bepaalde teksten die de mensen hoop moesten geven. Gericht op een betere toekomst. Zoals onderstaande foto bijvoorbeeld, hier wordt een vrouw uitgebeeld die over de aardbol heen blaast. In verschillende talen staat het woord thuis aan de rechterzijde van de foto geschreven. Met deze kunst wilde de artiest zeggen dat iedereen het recht heeft ergens op deze wereld een eigen thuis te hebben, waar dan ook.

Er werd ons verteld dat de kunst zowel het doel heeft om de mensen hoop te geven, als in dat er een betere toekomst staat te wachten. Maar de kunst is ook bedoeld om het kamp wat vrolijker te maken. Om niet alles een grijze massa te laten zijn, om er meer een thuis van te maken zoals mensen thuis een schilderij ophangen.

Of het mensen echt hoop geeft is lastig te zeggen, maar toen wij de kunst de eerste keer zagen gaf het wel een vrolijk gevoel. Dankzij de kunst en het gebruik van de vele kleuren oogt het kamp vrolijker. De kunst is een van de dingen die Pikpa onderscheidt van andere kampen op Lesbos. Pikpa wil een kamp zijn waar de bewoners zich prettig voelen. Het is namelijk een kamp voor kwetsbare mensen en het kamp moet ervoor zorgen dat de vluchtelingen zich niet nog slechter gaan voelen tijdens hun verblijf in het kamp. Wij denken dat de kunst op Pikpa hier ook een bijdrage aan heeft en wij hopen dat andere kampen het voorbeeld van Pikpa volgen.





# Lesbos

## TOURISM AND THE REFUGEE SITUATION

### Het grote contrast op Lesbos

Text: Jasper Brouns, Lars Jonkers, Jelle Tuyt

Het Griekse eiland Lesbos, ooit een bloeiend vakantie-eiland, nu een van de drukste aankomstplekken van migrantenbootjes. Sinds 2015 zijn er duizenden migranten aangekomen op het eiland. Dit heeft grote impact op het ooit zo bloeiende toerisme op Lesbos.

Cijfers uit 2016 laten een daling in hotelboekingen zien van 40 á 45%, terwijl het toerisme een belangrijke inkomstenbron was op Lesbos. Toch hebben de inwoners van Lesbos zich vanaf het begin van de vluchtelingencrisis gastvrij opgesteld tegenover de vluchtelingen en zijn zelfs voorgedragen voor een Nobelprijs. Toch ervaren zij directe impact van de vluchtelingen, vooral in de toerismebranche.

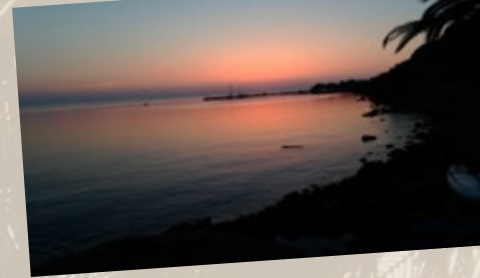
Zelf hebben wij veel gesprekken hierover gevoerd met hoteleigenaren, restauranthouders en barpersoneel. Deze personen vertelden ons allemaal dat ze veel negatieve impact ervaren door de komst van de vluchtelingen, ten aanzien van het toerisme. Echter praten zij zeer positief over de vluchtelingen. Ze vertelden ons dat ze willen dat deze mensen geholpen worden om ze weer een toekomst te geven. De bewoners van Lesbos geven vooral de overheid de schuld van de crisis. Iedereen wilt een steentje bijdragen om het eiland weer een boost te geven, maar worden hierbij niet gesteund door de regering.

Dit jaar, 2017, is het eerste jaar geweest dat de toeristen weer terug aan het kerens zijn naar Lesbos voor hun zomervakanties. Uit gesprekken met verschillende mensen die verbleven in hetzelfde hotel als ons blijkt dat ze erop vertrouwen dat het allemaal goed geregeld is. Ook speelt het feit dat er relatief weinig meer over wordt geschreven in de media een grote rol in de beeldvorming van de toeristen.

Naast de impact van de vluchtelingencrisis op

het toerisme, blijft er altijd een groot contrast bestaan op het eiland. Zelf brachten wij het grootste deel van de dag door op een vluchtelingenkamp genaamd Pikpa. Wanneer de dag ten einde kwam, gingen wij terug naar het hotel om daar aan het zwembad te liggen met een biertje in onze hand. Onderling zeiden we wel eens tegen elkaar; 'wat een raar gevoel om de hele dag te helpen in Pikpa en vervolgens nu weer hier te liggen alsof er niets aan de hand is.' Dit heeft op ons een grote indruk achter gelaten. Aan de ene kant zagen we de hele dag mensen die gevlucht zijn voor de ergste zaken, zoals oorlog, mishandeling, verkrachting, etc. Aan de andere kant zagen we mensen die de hele dag aan het genieten waren van hun vakantie.

Al met al is toch te stellen dat het toerisme er weer bovenop aan het komen is. Hierbij mag men niet uit het oog verliezen dat er efficiënt en humaan om wordt gegaan met de vluchtelingencrisis, die een grote impact heeft gehad op het eiland en haar bewoners.





# Upgrade Pikpa camp





